

2010-2015Yılları Arasında Yayınlanmış Resimli Çocuk Kitaplarının Resimleme Özelliklerinin İncelenmesi

Cansu YILDIZ*, Dila Nur YAZICI**, Mine Canan DURMUŞOĞLU***

ÖZ

Bu araştırma 2010-2015 yılları arasında 3-8 yaş çocukları için yayınlanmış resimli çocuk kitaplarını, resimleme özellikleri bakımından incelemeyi amaçlamıştır. Araştırma kapsamında 2010-2015 yılları arasında 3-8 yaş grubu çocuklar için 37 yayınevinden yayınlanmış, seçkisiz örnekleme ile seçilmiş 300 resimli çocuk kitabı incelenmiştir. Veriler araştırmacılar tarafından alan yazınına dayalı olarak hazırlanmış "Resimli Çocuk Kitabı Bilgi Formu" ve "Resimli Çocuk Kitabı Resimleme Özellikleri Kontrol Listesi" ile toplanmıştır. Araştırma sonucunda resimli çocuk kitaplarının çoğunluğunun kapak resimlemelerinin ilgi çekici olduğu, resimlemelerin konuyu güçlü bir biçimde anlattığı ve resimlerin konuya uygun, basit ve anlaşılabilir olduğu görülmüştür. Kitapların tamamına yakınının resim-metin uyumu taşıdığı ve sayfalarda yer alan resimlemelerin tamamına yakınının sayfadaki metin ile ilişkili olduğu tespit edilmiştir. İncelenen kitaplardaki resimlemelerin büyük çoğunluğu hareket ve anlam gücü taşımaktadır. İncelenen kitaplarda en sık kullanılan resimleme tekniklerinin karışık teknik, basit bilgisayar tekniği, guaj boya, pastel boya ve suluboya tekniği olduğu görülmüştür. Kitapların çoğu nitelikli bir çocuk kitabında bulunması gereken özelliklerini taşıırken, estetik ve sanatsal açıdan nitelikli olmayan kitapların da yer aldığı görülmektedir.

Anahtar sözcükler; çocuk edebiyatı, çocuk kitapları, resimleme, erken çocukluk dönemi

ABSTRACT

This research aims to analyze illustrated children's books, which published from 2010 to 2015 for children aged between 3-8 years, in terms of book illustration features. A sampling of 300 randomly selected children's picture books which published between in 2010-2015 by 37 publishers for children 3-8 age group was examined. The data was collected with "illustrated children's book form" and "illustrated children's book illustration features checklist" which prepared by the researchers based on the literature. As a result of the study, almost all of the examined illustrated children's books have attractive cover pictures, illustrations of the books are powerful storytellers, simple and understandable. Also almost all of the illustrated children's books, illustrations correspond to texts. Almost all of the illustrations were found to be dynamic and meaningful. The most commonly used techniques in the examined book illustrations are mixed media, simple computer technique, gouache paint, pastel and water color. Despite majority of the books have the desired characteristics of a quality children's books, the books which have insufficient aesthetic and artistic features are sold in bookstores.

Keywords; children's literature, child boks, illustration, early childhood period

Giriş

Çocuk edebiyatı kavramı 17. yüzyılın başlarında, çocukluğun özel bir dönem olarak kabul edilmesi ve çocukların da kendilerine özgü gereksinimlerinin olabileceği fikri ile ortaya çıkmıştır. Çocuk edebiyatının en önemli işlevi çocuğun ruhsal gelişimine katkı sağlamasıdır. Çocuk estetik ihtiyaçlarını en ulaşılabilir şekilde kitaplardan karşıladığı için çocuk edebiyatı, çocukta edebi esere karşı farkındalık uyandıran estetik bir özellik taşımaktadır (Can, 2014).

Çocuk, dünyaya geldiği andan itibaren çevresi ile etkileşim halindedir. Öğrenme ve keşfetme sürecinde çocuğa sunulacak zengin uyaranlar, çocuğun gelişimine katkı sağlamaktadır. Bu uyaranların başında resimli çocuk kitapları gelmektedir. Resimli çocuk kitabı, basit bir şekilde süslü bir hikâye gibi görülebilir ancak, aslında anlatımı birçok yönden destekleyerek ifade etme özelliğine sahiptir. Resimli kitaplar, çocuklara yazıldığı dili tanıtırken aynı zamanda onları hayali bir dünyaya da davet eder (McCannon, Thornton ve Williams, 2008). Çocuklar kitaplardaki resimlemeleri keşfettikçe, okudukları ya da onlara okunan eserin lezzetine varacaklar ve kitaplardan daha derin anlamlar kazanacaktır (Galda ve Short, 1993). Çocuk için hazırlanan resimli çocuk kitapları, çocuğun tüm gelişim alanlarına hitap eder (Sever, 1995). Çocuğun, gelişim sürecinde uygun davranış biçimleri kazanması için onu

düşünmeye ve sorgulamaya iten görsel açıdan zengin kitaplara ihtiyacı vardır (Karatay, 2012). Yalçın ve Aytaş'a (2003) göre, resimli kitaplar hayal dünyalarına yeni pencereler açarak çevreyi ve dünyayı keşfetmelerini destekler. Erken çocukluk döneminde çocuğun nitelikli bir kitapla karşılaşması önemlidir. Resimli çocuk kitaplarında metinler kadar, çocuğun anlam evrenine kapı açan resimlerin de nitelikli olması gerekmektedir. Resimler, çocukların kitap seçiminde etkili olmakla birlikte metni tamamlaması açısından da önemlidir (Şahin, 2014). Resimli kitaplar çocuğun görsel okuma, şekil ve biçimsel farkındalık kazanmasına yardımcı olmaktadır (Gangi, 2004). Resimlemeler, metinde işlenen konu, olay ve ana fikri kavramaya yardımcı olan tamamlayıcı öğeler olduğu kadar aynı zamanda eseri çekici kılmaktadır. Kitapları sıradanlıktan çıkararak, onların ilgi çekici bir öğrenme aracı olmasını sağlamaktadır.

Günümüzün önemli kavramlarından biri olan yaratıcı düşünmenin gelişmesinde sanat ve estetiğe ilişkin ilgi ve becerilerin geliştirilmesinin önemli olduğu bilinmektedir. Bu nedenle kitapların biçim, renk, desen ve çizimlerinin de iyi düzenlenmiş olması gerekir (Yalçın ve Aytaş, 2003). Nitelikli resimlemeler, yaratıcılığın ürünleri olduğu gibi, yaratıcılığın da gelişimine katkıda bulunmaktadır (Karatay, 2012). Çocuğun yaratıcılık gücünün gelişebilmesi için estetik öğeler taşıyan resimlerle hazırlanmış kitaplarla etkileşime geçmesi gerekmektedir (Kapoğlu, 2012). Çocuk kitaplarındaki resimlemeler, çocuğun doğuştan getirdiği yaratıcı güç göz önüne alınarak onun yapabileceği resimlerden daha düşük nitelikte olmamalıdır (Sarı, 2006). Resimlemeler, tek başına olayı anlatabilecek ifade gücüne sahip olmalıdır. Çocuk, okuduğu ya da ona okunan metnin karşılığını resimlerde görmek isteyecektir. Resimlemeler metin ile çelişmemeli ve olumsuz anlamlandırmalara fırsat vermemelidir. Metin ve resimleme arasında bir denge olmalı ve resimlemeler çocuğun hayal gücünü tetiklemelidir (Kara, 2012). Aynı zamanda resimlemeler, metni açıklayıcı, yorumlayıcı, eğlendirici, güldürücü ve sevimli olmalıdır (Demirel, 2010).

Resimler kelimelerle aktarılamayan duygu ve düşünceleri çocuğa resimler aracılığı ile ilettiği için çocukların duyu algılarının gelişimine de katkı sağlamaktadır. Resimlerle etkileşime geçen çocuk, sanata ve estetiğe ilişkin ilk deneyimlerini kazanmaktadır. Bu nedenle resimleyen kişi, metnin duygusal anlatımına sanatsal bir duyarlılıkla yaklaşmalıdır. (Sever, 2003). Resimlemelerdeki canlılık ve etkili anlatım, verilmek istenen iletiyi ulaştırmada etkin bir rol üstlenmektedir (Schallert, 1980). Resimlemeler, görülen anlamın ötesine geçmeli, izleyiciyi sanatçının gerçekliğine ulaştırmalıdır. Bu nedenle estetik kaygı ile sunulmalı ve çocukların yaşamında güzel bir uyarın olmalıdır (Karatay, 2012). Sanatsal anlamda nitelikli resimlemeler, çocukların erken yaşlarda estetik anlayışlarını da geliştirmeye yardımcı olmaktadır (Dağlıoğlu ve Çakmak, 2009).

Nitelikli resimli hikâye kitabının öncelikli koşulu çocuğa görelilik ilkesine uygun hazırlanmasıdır. Çocuk kitabını resimleyen kişi iyi bir hayal gücüne sahip olmalıdır. Bunun yanında bu kişilerin çocukların bilişsel ve duyuşsal gelişimleri hakkında bilgi sahibi olmaları gerekmektedir. Özellikle okul öncesi dönem çocukları henüz okuma yazmayı öğrenmedikleri için hikâyeyi resimlerden okurlar. Bu nedenle resimleri hazırlayan kişiler çocukların ihtiyaçları ve ilgileri hakkında da donanımlı olmalıdır. Okul öncesi dönem çocukları hikâyeyi resimlerden takip ettikleri için eğer resim metni yansıtmıyorsa, hikâyeyi anlamakta zorlanırlar (Çılgin, 2007). Çocuk kitaplarında renklendirmelerin de önemi büyüktür. Çizer, renklendirmelere dikkat etmeli, okuyucunun beş duyusunu da harekete geçirebilecek renkler tercih etmelidir. Çocuk resimlemeleri incelerken renk uyumunu ve sanatsal bir resmin özelliklerini de görebilmelidir (Yılar ve Celepoğlu, 2013). Çocuklar için resimlemelerdeki gerçekçilik, resimlemelerde kullanılan renklerden daha önemlidir. Çocuk renkli bir resmi

siyah-beyaz bir resme tercih ederken, siyah-beyaz gerçekçi bir resmi de renkli ve yapay bir resme tercih edebilir. Yapılan bir çalışmada beş-altı yaş çocuklarının nitelikli resimlemelere yüksek puan vermeleri, gerçekçi resimlerin beğenildiğini göstermektedir (Gönen, 1989). Brookshire, Scharff ve Moses (2002) tarafından yapılan çalışmada çocukların canlı ve gerçeğe yakın resimlendirmelere sahip kitapları okumayı tercih ettikleri belirtilmiştir. Kutlu (2011), yaptığı çalışmada öğretmenlerin de kitap seçimlerinde canlı renklerle resimlendirilmiş kitaplar seçmeye önem verdiklerini belirtmiştir. Mercan (2015) okul öncesi dönem çocuk kitaplarında resimlemeler hakkındaki öğretmen görüşlerini incelediği çalışmada öğretmenlerin resimlemelerde canlı renkler kullanımını, anlaşılabilir olmasını, resimlemelerin büyük olmasının çizerlerin dikkat etmesi gereken kriterler arasında göstermiştir.

Günümüzde birçok yayınevi çocuklara yönelik kitaplar yayımlamaktadır. Sarı (2006), çocuğa yönelik eserlerde metin ve dilde olduğu gibi resimlemede de hassasiyet gösterilmesinin önemini vurgulamıştır. Ancak ülkemizdeki çocuk kitaplarının resimlemelerinde en önemli eksiklik çocuk psikolojisi, hayal gücü ve gelişiminin dikkate alınmaması olduğunu, formların ve çizimlerin kopya gibi birbirine benzediğini belirtmiştir. Gülpınar'a (2010) göre, gelişmiş ülkelerin çocuk kitapları ile ülkemizin çocuk kitapları karşılaştırıldığında arada ciddi farklar olduğu görülmektedir. Net olmayan ve zevksiz resimlemeler, çocuğun estetik duygusunu geliştiremez. Ekonomik kaygılar ve yeniliklerin takip edilmemesi nedeniyle, yayımlanan kitapların bir kısmı istenilen özellikleri taşımamaktadır (Yılar ve Celepoğlu, 2013). Bu nedenele bu çalışmada 2010-2015 yılları arasında 3-8 yaş çocukları için yayımlanmış resimli çocuk kitaplarının, resimleme, renklendirme özellikleri ve resimleme teknikleri bakımından incelenerek alana katkı sağlamak amaçlanmıştır.

Yöntem

Araştırma Modeli

Yapılan çalışma betimsel bir çalışma olup, nitel araştırma yöntemi kullanılmıştır. Frankel ve Wallen (2000) nitel araştırmaları, ilişkilerin, etkinliklerin, durumların ya da materyallerin kalitesinin incelendiği araştırmalar olarak tanımlamışlardır. Araştırmada verilerin analizi için, içerik analizi tekniği kullanılmıştır. İçerik analizi metinler üzerinde kullanıldığı gibi, görseller üzerinde de kullanılan bir tekniktir (Büyüköztürk, Çakmak, Akgün, Karadeniz ve Demirel, 2012).

Çalışma Grubu

Çalışma grubunu 2010-2015 yılları arasında 3-8 yaş grubu çocuklar için 37 yayınevi tarafından yayımlanmış, seçkisiz örnekleme ile seçilmiş 300 resimli çocuk kitabı oluşturmaktadır. Kitapların %54,3' ü Türk yazarlar tarafından, %45,7' si ise yabancı yazarlar tarafından yazılmış olan çeviri kitaplardır.

Verilerin Toplama Araçları

Araştırmada veriler, araştırmacılar tarafından hazırlanmış olan “Resimli Çocuk Kitabı Bilgi Formu” ve “Resimli Çocuk Kitabı Resimleme Özellikleri Kontrol Listesi” ile toplanmıştır. “Resimli Çocuk Kitabı Bilgi Formu”, kitabın adı, yayınevi, yazarı, resimleyeni, çevirmeni, yayın yılı, sayfa sayısı gibi künye bilgilerini içermektedir. “Resimli Çocuk Kitabı Resimleme Özellikleri Kontrol Listesi” ise ilgili yerli ve yabancı alan yazın taranıp, uzman görüşleri

alınarak hazırlanmıştır. Resimli çocuk kitabı resimleme özellikleri kontrol listesinde resimleme özellikleri, renklendirmeler ve resimleme tekniklerine ilişkin maddeler yer almaktadır.

Verilerin Analizi

Veri toplama araçlarındaki maddelerden elde edilen temalar, içerik analizindeki kategoriler olarak belirlenmiştir. Minimum iki araştırmacının veri analizinde birlikte çalışması durumunda, kodlama güvenilirliği ile ilgili olarak bir çalışmanın yapılması gerekir. Bu durumda araştırmacılar, aynı veri setini kodlayarak kodlama benzerliklerini ve farklılıklarını sayısal olarak karşılaştırılmasıyla kodlama yüzdesine ulaşırlar (Yıldırım ve Şimşek, 2011). Çalışmada araştırmacılar tarafından hazırlanan kodlamaların tutarlılığını sağlamak için araştırmacıların haricinde alanında uzman üç kişi kitaplarda yer alan temaları incelemiştir. Toplam 3 uzmandan alınan yanıtlar neticesinde uzmanlar ve araştırmacılar arasındaki tutarlılıklara bakılarak ölçme aracının güvenilirliği belirlenmiştir. Güvenirliğin belirlenmesi sırasında uyuşma yüzdesinin hesaplanması için Miles ve Huberman, 1994'ün belirttiği formül kullanılmıştır. Çalışmada kullanılan kodlama uyuşma yüzdesi % 88 çıkmıştır. Yıldırım ve Şimşek (2011) kodlama uyuşma yüzdesinin % 70 olduğu takdirde kodlamanın güvenilir olduğunu belirtmektedir. Veriler toplandıktan sonra elde edilen bulgular, SPSS 20.0 paket programda analiz edilerek yüzde ve frekans dağılımları şeklinde ifade edilmiştir.

Bulgular

İncelenen Resimli Çocuk Kitaplarının Yayın Bilgilerine İlişkin Bulgular

Tablo 1: İncelenen Resimli Çocuk Kitaplarının Basım Yıllarına Göre Dağılımı

Yıl	<i>f</i>	%
2010	25	8.3
2011	40	13.3
2012	57	19
2013	64	21.4
2014	91	30.3
2015	23	7.7
Toplam	300	100

Tablo 1'de incelenen kitapların basım yılına göre dağılımları verilmiştir. Buna göre kitapların %8,3'ü 2010 yılında, %13,3'ü 2011 yılında, %19'u 2012 yılında, %21,4'ü 2013 yılında, %30,3'ü 2014 yılında ve %7,7'si 2015 yılında basılmıştır.

Tablo 2: İncelenen Resimli Çocuk Kitaplarının Yayınevlerine Göre Dağılımı

Yayınevi	f	%	Yayınevi	F	%
Pearson	10	3.3	Sıfıraltı	2	0.7
Uçanbalık	6	2	Ya-pa	4	1.3
Nesil Çocuk	8	2.7	Remzi	2	0.7
Altın Kitaplar	17	5.7	Gökkuşığı	1	0.3
Evrensel	27	9	Marsık	8	2.7
Kırçığı	4	1.3	İletişim	3	1
Epsilon	6	2	Bilgi	12	4
Mandolin	24	8	Binbir Çiçek	17	5.7
Kırmızı Kedi	10	3.3	Kök	12	4
Mikado	3	1	Nar Çocuk	2	0.7
Net	9	3	Can Çocuk	16	5.3
Timaş	3	1	Günışığı	5	1.7
İş Bankası	10	3.3	Tübitak	5	1.7
Redhouse	7	2.3	Morpa	6	2
Odtü	9	3	Arkadaş	1	0.3
Doğan Egmont	7	2.3	Uçanfil	2	0.7
Elma Çocuk	8	2.7	Tudem	3	1
Yapı Kredi	21	7	Mavibulut	5	1.7
Nesin	5	1.7	Toplam	300	100

Tablo 2'deki yayınevlerinin dağılımına bakıldığında incelenen resimli çocuk kitaplarının arasında en çok Evrensel (% 9), Mandolin (%8), Yapı Kredi (%7), Altın Kitaplar (% 5.7), BinbirÇiçek (% 5.7), Can Çocuk (% 5.3), Bilgi (% 4), Kök Yayıncılık (% 4) ve İş Bankası (% 3.3) tarafından yayımlanan kitaplar yer almaktadır.

İncelenen Resimli Çocuk Kitaplarının Resimleme Özelliklerine İlişkin Bulgular

Tablo 3: İncelenen Resimli Çocuk Kitaplarının Resimleme Özelliklerine Göre Dağılımı

Madde	Evet		Hayır	
	f	%	f	%
1.Kapakta kullanılan resim ilgi çekicidir.	205	68.3	95	31.6
2.Resimlerin çerçevesi vardır.	28	9.3	272	90.6
3.Resimler metnin içeriğine uygundur.	285	95	15	5
4.Resimler basit, konuya uygun ve anlaşılabilir.	270	90	30	10
5.Resimler konuyu güçlü bir biçimde anlatmaktadır.	248	82.7	52	17.3
6.Resimler aynı sayfadaki metin ile ilişkilidir.	287	95.6	13	4.3
7.Resimler gerçekçidir.	162	54	138	46
8.Resimler yorumlayıcıdır.	231	77	69	23
9.Resimler eğlendiricidir.	210	70	90	30
10.Resimler çocuğun estetik değerler kazanmasına yardımcı olmaktadır.	191	63.7	109	36.3
11.Resimler hareket ve anlam gücü taşımaktadır.	248	82.7	52	17.3
12.Resimleme tekniği kitabın bütününde tutarlılık göstermektedir.	281	93.5	19	6.5

Tablo 3 incelendiğinde, kitapların çoğunluğunun kapak resimlemelerinin ilgi çekici olduğu (%68.3), resimlemelerin konuyu güçlü bir biçimde anlattığı (%82.7) ve resimlerin metnin içeriğine, konuya uygun, basit ve anlaşılabilir olduğu (%90) görülmüştür. Ayrıca kitapların tamamına yakınının resim metin uyumu taşıdığı (%95.6) tespit edilmiştir. İncelenen kitaplarda (%90,6) resimlemelerde çerçeve kullanılmadığı saptanmıştır. Sayfalarda yer alan resimlemelerin tamamına yakınında sayfalarda resim metin ilişkisinin olduğu (%95.6) bulunmuştur. Resimlemelerin %54'ünün gerçekçi resimlendirmelerden oluşurken, %46'sının gerçekçi özellik taşımadığı tespit edilmiştir. Resimlemelerin %77'si yorumlayıcı, %70'i ise eğlendirici nitelik taşımaktadır. İncelenen kitaplardaki resimlemelerin büyük çoğunluğunun hareket ve anlam gücü taşıdığı (%82.7), % 63,6'sının çocuğa estetik değerleri kazandırabilecek nitelikte olduğu, %36,1' inin ise bu nitelikleri taşımadığı saptanmıştır. İncelenen kitapların %93,5'inde resimleme tekniği kitabın bütününde tutarlılık gösterirken, %6,5'inde resimleme tekniği kitabın bütününde tutarlılık göstermediği tespit edilmiştir.

İncelenen Resimli Çocuk Kitaplarının Renklendirmelerine İlişkin Bulgular

Tablo 4: İncelenen Resimli Çocuk Kitaplarının Renklendirme Özelliklerine Göre Dağılımı

Ton	f	%
Canlı renkler	194	64.7
Pastel renkler	100	33.3
Siyah-beyaz-gri	6	2
Toplam	300	100

İncelenen kitaplardaki resimlerin renklendirmelerinde %64,7'sinde canlı, %33,3'ünde pastel renkler kullanıldığı, %2'sinin siyah beyaz renklendirme kullanılarak yayımlandığı görülmüştür.

İncelenen Resimli Çocuk Kitaplarının Resimleme Tekniklerine İlişkin Bulgular

Tablo 5: İncelenen Resimli Çocuk Kitaplarının Resimleme Tekniklerine Göre Dağılımı

Teknik	f	%
Karışık teknik ile resim	88	29.4
Bilgisayarla resimleme	60	20
Guaj boya ile resim	48	16
Pastel boya ile resim	33	11
Suluboya ile resim	31	10.3
Kara kalem/ kuru boya ile resim	26	8.6
Kolaj tekniği ile resim	9	3
Diğer (Gerçek fotoğraflar, lavi tekniği ve baskı tekniği)	5	1.7
Toplam	300	100

2010-2015 yılları arasında 3-8 yaş grubuna hitaben yayımlanmış 300 resimli çocuk kitabında en çok tercih edilen resimleme tekniğinin %29,4 ile karışık teknik olduğu saptanmıştır. Resimlemelerin %20'sinde basit bilgisayar tekniği, %16'sında guaj boya, %11'inde pastel boya ve %10,3'ünde ise suluboya tekniği tercih edilmiştir. İncelenen kitapların %8,6'sında

kara kalem veya kuru boya tercih edilirken, %3'ünde kolaj tekniği, %1,7'sinde ise diğer tekniklerin (gerçek fotoğraflar, lavi tekniği ve baskı tekniği) kullanıldığı bulunmuştur.

Tartışma ve Yorum

Nitelikli bir resimli çocuk kitabı; yazar, resimleyen, tasarımcı ve yayıncıların işbirliği ile hazırlanan bir üründür (Sever, 2003). Kitaplar resimlenirken, hem çocuğun yakın çevresindeki görsellere yer vermeli, hem de çocuğun hayal gücünü zorlamalıdır. Resim ve metin arasında kopukluk olmamalıdır, aksi takdirde bu kopukluk çocukta çelişki yaratabilir. Resimlemelerin bir diğer görevi yazılı metne ışık tutmaktır (Nicholas, 2007). Resimli kitapta resimler hareketli ve detaylar metne uygun olmalıdır (Şirin, 1998). Güneş (2000) tarafından yapılan çalışmada kitaplardaki resimlemelerde zaman zaman resim-metin ilişkisinin göz ardı edildiği belirtilmiştir. Gönen, Katrancı, Uygun ve Uçuş (2011) tarafından yapılan araştırmada, araştırma grubuna dâhil edilen 93 çocuk kitabının, %76,5'inde resim metin uyumu saptanmıştır. Körükçü (2012) tarafından yapılan araştırmada incelenen 124 çocuk kitabının %96,7'sinin resim metin ilişkisine sahip olduğu tespit edilmiştir. Bu araştırmada ise alan yazındaki çalışmaların sonuçlarına benzer olarak araştırmada incelenen kitapların, resimlemelerin %95,6'sının resim-metin uyum kriterini taşıdığı bulunmuştur. French (1952) tarafından yapılan araştırmada öğretmenler ve yaşı daha büyük çocukların karmaşık resimlemelere sahip kitapları tercih ederken, küçük çocukların basit ve anlaşılabilir resimlemelere sahip kitapları tercih ettikleri bulunmuştur. Araştırmada incelenen çocuk kitaplarının resimlemelerinin %90'ının basit ve anlaşılabilir olduğu görülmüştür.

Demircan (2006) tarafından yapılan araştırmada incelenen kitaplardaki resimlemeler gerçekçilik açısından değerlendirildiğinde %65'i yeterli, %32'si kısmen yeterli, %3'ü ise yetersiz bulunmuştur. Araştırmada incelenen 300 kitabın %54'ü gerçekçi resimlemelere sahip iken, %46'sının bu niteliği taşımadığı söylenebilir. Araştırmalar çocukların gerçekçi ve gerçeğe yakın resimlendirmeleri daha çok tercih ettiklerini (Gönen, 1989; Brookshire, Scharff, ve Moses, 2002) ortaya koymuştur. Bu bağlamda incelenen kitapların istenen nitelikte olmadığı görülmektedir. Kitaplarda karşılaşılan çocuğun düzeyine uygun resimler, çocuklar için sanat eğitimi ortamı sunmakta, resimler, görsel ve estetik algıyı geliştiren birer uyaran olmanın yanında, çocukların anlam becerilerinin gelişmesine de yardımcı olmaktadır. Kitapların çocuklarda okuma isteği uyandırması önemlidir. Bu nedenle ön ve arka kapakları çocuklar için çekici olmalıdır (Sever, 2003). Araştırmada incelenen çocuk kitaplarının %70'e yakınının kapak resimlerinin ilgi çekici olduğu söylenebilir.

Resimlemelerde hareketliliğin iyi kullanılmış olması özellikle henüz okuma yazma bilmeyen okul öncesi dönemdeki çocuğun kitabı anlamasını kolaylaştırır (Alkan Ersoy ve Bayraktar, 2014). Gönen, Durmuşoğlu ve Severcan (2009) tarafından okul öncesi öğretmenlerinin resimli çocuk kitapları hakkındaki görüşlerinin incelendiği çalışmada, öğretmenlerin % 83,6'sı kitapların hareket ve anlam gücü taşıması gerektiğini ifade etmişlerdir. Gönen, Uludağ, Tanrıbuyurdu ve Tüfekçi (2014) yaptıkları çalışmada incelenen kitapların resimlemelerinin %84,9'u hareket ve anlam gücü taşıdığı belirlenmiştir. Araştırmada Gönen ve diğerlerinin (2014) yaptıkları araştırmanın sonuçlarına benzer olarak incelenen kitaplardaki resimlemelerin %82,7'si, hareket ve anlam gücü taşıdığı görülmektedir. Çocuk kitaplarındaki resimlemeler metni açıklayıcı, yorumlayıcı, eğlendirici, güldürücü ve sevimli olmalıdır (Demirel, 2010). Elde edilen bulgular kitapların resimlemelerinin %70'i eğlendirici ve sevimli olduğunu %30'unun bu niteliği taşımadığını ortaya koymuştur.

Resimlemede yalınlık ile yüzeysellik birbirinden farklı kavramlardır. Yalınlık, tecrübeye dayanır ve yoğun çalışma gerektirmektedir. Kavranan özün ışığında yalnızca gerekli olan alınmalı ve en uygun şekilde birleştirilmelidir. İyi bir çizer, yalın bir anlatımla akılda kalan, metne görsel değer katan, çocuğun görsel eğitimine katkı sağlayan ve sanat değeri taşıyan eserler ortaya koyan kişidir (Kaya, 2000). Sarı'ya (2006) göre, çocuğa yönelik eserlerde metin ve dilde olduğu gibi resimlemede de hassasiyet gösterilmeli ve resimlemeler çocukta estetik duygular uyandıracak şekilde tasarlanmalıdır. Mercan (2015) tarafından 92 okul öncesi öğretmeni ile yapılan araştırmada öğretmenlerin %3,39'u resimlemelerin estetik olması gerektiğini belirtmiştir. Kapoğlu (2012) tarafından yapılan çalışmada ise ilköğretim 1-3. sınıflar için hazırlanmış olan çocuk kitapları nitelik açısından değerlendirilmiş, kitapların % 58'i resim tasarımı açısından yeterli, %40'ı kısmen yeterli, %2'si ise yetersiz bulunmuştur. Bu araştırmanın sonuçlarına benzer olarak yapılan bu çalışmada da kitaplardaki resimlemelerin çoğunlukla çocuğa estetik değerler katabilecek niteliktedir. Araştırmada incelenen kitapların renklendirme özelliklerine bakıldığında %64,7'si canlı renkler, %33,3'ü pastel renkler, %2'si ise siyah-beyaz renkler ile oluşturulmuştur. Güleç Çakmak ve Gönen (1997) tarafından gerçekleştirilen araştırmada da kitaplarda en çok canlı renklerin, daha sonra pastel renklerin an az ise siyah-beyaz renklendirmenin kullanıldığını ortaya koyan sonuçlar bu çalışmanın bulgularını desteklemektedir.

Resimleme teknikleri de eserin estetik bir değer taşıması için önemlidir. Resimli bir kitabın başarısı yaratıcısının eşsiz ve farklı bir tasarım yapabilmesine bağlıdır. (Goforth, 1998). Araştırmada incelenen kitaplarda en sık kullanılan resimleme teknikleri sırası ile karışık teknik, basit bilgisayar tekniği, guaj boya, pastel boya ve suluboyadır. Karışık tekniğin, basit bilgisayar tekniğinden daha ağırlıklı olarak kullanılması olumlu olsa da; suluboya, guaj boya, kolaj vb. tekniklerin basit bilgisayar tekniğinin gerisinde kalması olumsuz bir durumdur. Araştırmanın sonuçlarına benzer olarak, Gürsoy (2008) tarafından gerçekleştirilen "Okulöncesi Dönem Çocuklarına Yönelik Masal Kitaplarındaki İllüstrasyonların İncelenmesi" adlı araştırmada resimlemelerin dikkat çekiciliği, konunun doğru resimlenmesi, kapak resimlemesi, renklerin çocuğun ilgisini çekecek yönde kullanımı, resimlemelerin çocuğun seviyesine uygunluğu ve metnin içeriği ile uyumluluğu açısından kısmen uygun olduğu sonucuna ulaşılmıştır. İncelenen kitaplarda sanatsal değeri yüksek ve estetik değere sahip olan kitaplar olduğu gibi, daha çok eğlence odaklı, çizgi film benzeri popüler anlayışla çizilmiş, güncel kültürden örnekler taşıyan çizimlerin de olduğu saptanmıştır. Aşlıoğlu (2011) grafik sanatçıların çocuklara yönelik hazırlanan kitapların grafik tasarımına ilişkin görüşlerine ilişkin yaptığı çalışmada grafik sanatçıları, nitelikli çocuk kitapları yayımlama hususunda çalışmaların olduğunu ancak bu çalışmaların yetersiz kaldığını belirtmişler ve bunun nedeni olarak mevcut yayınevlerinde editörlük ve görsel editörlük gibi bölümlerin yeterince iyi işlememesi olduğunu göstermişlerdir. Gülpınar (2010), bazı yayıncıların ucuz malzeme ile çocuk kitaplarını basarak masrafı azaltmayı düşündüğünü bu nedenle kötü illüstrasyona sahip kitapların piyasaya sürüldüğünü belirtmiştir. Ekonomik kaygılar nedeniyle, kitapların bir kısmı istenen nitelikleri taşımamaktadır. Yayınevlerinin kaliteli resimleri basmak ve nitelikli çizerlerle çalışmak konusundaki mali endişelerinin, kitapların istenen nitelikte olmasını engelleyen faktörler olduğu düşünülmektedir.

Verilerin analizi sonucunda incelenen kitapların resimlemelerinin, resimli çocuk kitabında olması beklenen özelliklere genel olarak sahip olması sevindirici bir bulgudur. Ancak kitapların bir kısmı, daha önce belirtilen nedenlerden dolayı beklenen özellikleri taşımamaktadır.

Bu araştırma sonucunda aşağıdaki öneriler sunulmaktadır:

1. Yazar, çizer, tasarımcılar, yayınevleri ve eğitimciler işbirliği halinde çalışarak nitelikli resimlemeli eserler ortaya çıkarabilir.
2. Çocuğu tanıyan, nitelikli kitap çizerleri, lisans/yüksek lisans programlarında yapılacak düzenlemeler ile açılacak seçmeli derslerle bu alanda uzmanlaşabilir.
3. Eğitimcilerin, ebeveynlerin nitelikli çocuk kitabı seçme konusunda farkındalıklarını geliştirici bilgilendirmeler yapılabilir.
4. Sınıf, okul ve halk kütüphanelerine kitap alınırken, biçim, içerik ve eğitsel açıdan nitelikli kitaplar almaya özen gösterilebilir.
5. Çocuk kitabı çizerlerini nitelikli resimli çocuk kitabı çizmeleri konusunda teşvik etmek için, ulusal-uluslararası sergi ve yarışmalar yaygınlaştırılabilir.
6. Resimli çocuk kitapları ile ilgili yapılacak çalışmalarda, kitapların resimlemelerindeki sanat elemanlarının (renk, doku, çizgi, form, boşluk, şekil-boyut, denge) derinlemesine incelendiği çalışmalar yapılabilir.

Kaynaklar

- Alkan Ersoy, Ö. ve Bayraktar, V. (2014). Okul Öncesi Dönemde Çocuk Edebiyatı Kavramı ve Çocuk Kitaplarının Özellikleri. F. Temel ve A. Turla (Ed.). *Her Yönüyle Okul Öncesi Eğitim* içinde.4. Baskı. Ankara: Hedef.
- Aşıloğlu, E. (2011). *Grafik sanatçılarının çocuk kitaplarının grafik tasarımına ilişkin görüşlerinin değerlendirilmesi* (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Ankara Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Brookshire, J., Scharff, L. F. V. & Moses, L. E. (2002).The influence of illustrations on children's book preferences and comprehension.*Reading Psychology*, 23(4), 323-339.
- Büyüköztürk, Ş., Çakmak, E. K., Akgün, Ö.E., Karadeniz ve Ş., Demirel, F. (2012). *Bilimsel araştırma yöntemleri*. Ankara: Pegem Akademi.
- Dağlıoğlu, E. ve Çakmak, Ö. Ç. (2009).Okul öncesi çocuklarına yönelik yayınlanan hikaye kitaplarının şiddet ve korku öğeleri açısından incelenmesi. *Türk Kütüphaneciliği*, 23(3), 510-534.
- Demircan, C. (2006). TÜBİTAK Çocuk Kitaplığı dizisindeki kitapların dış yapısal ve iç yapısal olarak incelenmesi. *Mersin Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 2(1), 12-27.
- Demirel, Ş. (2010).*Edebi metinlerde çocuk edebiyatı*. Ankara: Pegem.
- Frankel, J. R. & Wallen, N. E. (2000). *How to design and evaluate research in education*. (4th ed.).New York: McGraw-HillHigherEducation.
- French, J. E. (1952). Children's preferences for pictures of varied complexity of pictorial pattern. *The Elementary School Journal*, 53, 90-95.
- Galda, L. & Short, K. G. (1993). Children's books: Visual literacy: Exploring art and illustrations in children's books. *The Reading Teacher*, 46(6), 506-516.
- Gangi, J. M. (2004). *Encountering children's literature*. Boston: Pearson.
- Goforth, F. S. (1998). *Literature & the learner*. Belmont: Wadsworth Publishing.
- Gönen, M. (1989).Beş ve altı yaş anaokulu çocuklarının resimli çocuk kitaplarındaki değişik resimleme tarzlarına tepkileri. *Türk Kütüphaneciliği*, 3(1), 32-35.

- Gönen, M., Durmuşoğlu, M. ve Severcan, S. (2009). Examining the views of preschool education teachers on the content, illustrations physical characteristics of the Picture story books used in education. *Procedia Social and Behavioral Science*, 1(1), 753-759.
- Gönen, M., Katrancı, M., Uygun, M. ve Uçuş, Ş. (2011). İlköğretim birinci kademe öğrencilerine yönelik çocuk kitaplarının, içerik, resimleme ve fiziksel özellikleri açısından incelenmesi. *Eğitim ve Bilim*, 36(160), 250-265.
- Gönen, M., Uludağ, G., Tanrıbuyurdu, E. F. ve Tüfekçi, E. (2014). 0-3 yaş çocuklarına yönelik resimli çocuk kitaplarının özelliklerinin incelenmesi. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 29(1), 126-139.
- Güleç Çakmak, H. ve Gönen, M. (1997). 1974-1993 yılları arasında Türkçe basılmış olan resimli öykü kitaplarının resimlendirilme ve fiziksel özellikler yönünden incelenmesi. *Türk Kütüphaneciliği*, 11(1), 42-53.
- Gülpınar, F. (2010). *Görsel kavramlar, illüstrasyon ve çocuk kitapları*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Haliç Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Güneş, F. (2000). Çocuk kitaplarının okunabilirlik ölçütleri açısından incelenmesi. I. *Ulusal Çocuk Kitapları Sempozyumu*, Ankara Üniversitesi, Ankara.
- Gürsoy, Ş. (2008). *Okulöncesi dönem çocuklarına yönelik masal kitaplarındaki illüstrasyonların incelenmesi*. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Anadolu Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Eskişehir.
- Kapoğlu, E. N. (2012). *İlköğretim 1-3. sınıf öğrencileri için hazırlanan öyküleyici çocuk kitaplarının nitelik yönünden değerlendirilmesi* (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Abant İzzet Baysal Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Bolu.
- Kara, C. (2012). Çocuk kitabı seçiminde resimlemelerle ilgili olarak ebeveynin dikkat etmesi gereken başlıca unsurlar. *Batman Üniversitesi Yaşam Bilimleri Dergisi*, 1(1), 225-232.
- Karatay, H. (2012). Çocuk Edebiyatı Metinlerinde Bulunması Gereken Özellikler. T. Şimşek (Ed.). *Kuramdan uygulamaya çocuk edebiyatı el kitabı* içinde. Ankara: Grafiker.
- Kaya, İ. (2000). *Çocuk kitabı resimlerinde klişe yaklaşımlar*. S. Sever (Ed.), I. Ulusal Çocuk Kitapları Sempozyumu bildiriler kitabı içinde (ss. 551-565). Ankara: Ankara Üniversitesi.
- Körükçü, Ö. (2012). Okulöncesi eğitime yönelik resimli çocuk kitaplarının bulunması gereken temel özellikler açısından incelenmesi. *Trakya Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 14(2), 243-254.
- Kutlu, S. (2011). *Okulöncesi çocuk edebiyatı yapıtlarındaki resimlerin çocuğa göreliğinin öğretmen görüşlerine göre değerlendirilmesi (Eskişehir ili örneği)*. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Ankara Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Mercan, Z. (2015). *Okul öncesi dönem çocuk kitaplarında resimlemenin öğretmen görüşlerine göre incelenmesi*. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Abant İzzet Baysal Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Bolu.
- McCannon, D., Thornton, S. & Williams, Y. (2008). *The encyclopedia of writing and illustrating children's books*. Philadelphia: Running Press.
- Nicholas, J. L. (2007). *An exploration of the impact of picture book illustrations on the comprehension skills and vocabulary development of emergent readers*. Submitted to the

Graduate Faculty of the Louisiana State University and Agricultural and Mechanical College in Partial Fulfillment of the Requirements for the Degree of Doctor of Philosophy in The Department of Educational Theory, Policy and Practice.

- Sarı, N. (2006). *Çocuk kitapları illüstrasyonları üzerine bir araştırma ve bir örnekleme*. (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Dokuz Eylül Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İzmir.
- Schallert, D. L. (1980). Theoretical issues in comprehension instruction. R. J. Spiro, B. C. Bruce & W. F. Brewer (Eds.), *The role of illustrations in reading comprehension*. (pp. 503-525). Hillsdale, NJ: Erlbaum.
- Sever, S. (1995). Çocuk kitaplarında bulunması gereken yapısal ve eğitsel özellikler. *Abece Eğitim ve Ekin ve Sanat Dergisi*, 107, 14-15.
- Sever, S. (2003). *Çocuk ve edebiyat*. (4. Baskı). İzmir: Tudem.
- Sınar Çılgın, A. (2007). *Çocuk edebiyatı*. İstanbul: Morpa.
- Şahin, G. (2014). Okulöncesi dönem çocuk kitaplarında görsel bir uyaran olarak resim. *Turkish Studies*, 9(3), 1309-1324.
- Yıldırım, A. ve Şimşek, H. (2011). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri*. (8. baskı). Ankara: Seçkin Yayıncılık.
- Şirin, M. R. (1998). *99 Soruda çocuk edebiyatı*. İstanbul: Çocuk Vakfı Yayınları.
- Tüfekçi Can, D. (2014). *Çocuk edebiyatı: kuramsal yaklaşım*. Konya: Eğitim.
- Yalçın, A. ve Aytaş, G. (2003). *Çocuk edebiyatı*. Ankara: Akçağ Yayınları.
- Yılar, Ö. ve Celepoğlu, A. (2013). Çocuk yayınları ve bu yayınlarda bulunması gereken temel unsurlar. Ö. Yılar ve L. Turan (Ed.). *Eğitim Fakülteleri İçin Çocuk Edebiyatı* içinde (4. Baskı). Ankara: Pegem.

Extented Abstract

Introduction

Child, from the moments he came into the World has been interacting with the environment. Presented rich stimulator the child in the process of learning and discovery will contribute to a child's development. Pioneers of those stimuli are illustrated children's books. For children, interaction with the qualified children's book is important in the early childhood period. Such as texts in children's picture books, the illustrations which open the door of sense of the universe to the child must be well qualified. As an illustration is effective on the elections of the child as, it is also important in terms of completing text (Şahin, 2014). Form, colors, patterns and illustrations of the book need to be well organized (Yalçın&Aytaş, 2003). Quality illustrations are product of innovation and also contribute to the development of creativity (Karatay, 2012). There must be a balance between the text and illustrations and illustrations should set off the imagination of children. At the same time, illustrations must be interpretive, entertaining, explaining, humorous and cute (Demirel, 2010). Especially pre-school children recite the story from the pictures because they have not learned to read and write yet. Therefore, the person who prepared the illustrations must be equipped for the need

sand interests of children. **The Importance of The Study**, nowadays, many Publishers are publishing books for children. Sarı (2006) stressed that, as well as text and language, the sensitivity of the illustrations is important for children. Because of economic concerns and failure to follow innovations, some of the published books have not the desired properties (Yılar ve Celepoğlu, 2013). **The Purpose of The Study**: This research aims to analyze illustrated children's books, which published from 2010 to 2015 for children aged between 3-8 years, in terms of book illustration features. **Method**: The research is a descriptive study and qualitative research method was used. Qualitative research was described as identifying relationships, activities, situations or the quality of materials by Frankel and Wallen (2000). The content analysis technique was used in the research. **Sample Group**: A sampling of 300 randomly selected children's picture books which published between in 2010-2015 by 37 publishers for children 3-8 age group was examined. While 54.3 % of the books are written by Turkish authors, 45.7% of them are translated books written by foreign authors. **Data Collection Tools**: The data was collected with "illustrated children's book form" and "illustrated children's book illustration features checklist" which prepared by the researchers based on the literature. "Illustrated children's book form" includes information as the book's name, publisher, writer, illustrator, translator, year of publication and number of pages. "The illustration features checklist" includes items about illustration features, coloring and techniques of illustrations. **Analysis of Data**: The title derived from substances in data collection instruments are designated as categories for content analysis. In case of a minimum of two researchers study together to analyze the data, it is required to check the reliability of coding. In this case the researchers reached the percent age of coding by encoding the same data set and numerical comparing of similarities and differences (Yıldırım ve Şimşek, 2011). 3 expert researchers examined the themes contained in the books to ensure the consistency of coding prepared by the researchers in the study. After getting answers from total 3 experts, reliability of measurement is determined by looking at the result of the consistency between the experts and the researchers. Miles and Huberman's formula (1994) was used to calculate the percentage of match. The percentage of encoding match which was used in this study was 88%. Yıldırım ve Şimşek (2011) stated that if percentage of encoding match is 70%, encoding is reliable. The findings were analyzed in SPSS20.0 software package and expressed as frequency and percentage distributions. **Findings**: 8.3% of the books were published in 2010, 13.3% in 2011, 19% in 2012, 21.4% in 2013, 30.3% in 2014 and 7.7% in 2015. Almost all of the examined illustrated children's books have attractive cover pictures, illustrations of the books are powerful storytellers, simple and understandable. Almost all of the illustrations were found to be dynamic and meaningful. 54% of illustrations have been found to be realistic property. 63.7% of the illustrations have the qualifications to give aesthetic value to the children, 36.3% have not these qualifications. In 64.7% of the examined picture books have been found to use live colors, 33.3% pastel colors, and the remaining 2% of publications are using black and white coloring. In examined books, the most preferred technique was found to be mixed media illustration technique by 29.4%. In 20% of illustrations simple computer technique was preferred. After respectively gouache, watercolor and pastel techniques come. **Discussion and Review**: A qualified illustrated children's book is a product which prepared cooperatively by writer, illustrators, designers and publishers (Sever, 2003). Books should arouse reading desire of children. Front and back covers of the books should be attractive. Close to 70% of the examined children's books' cover illustrations are interesting. Using better mobility in the illustrations helps to understand book especially for preschool children's (Alkan, Ersoy & Bayraktar, 2014). In this regard, 82, 7% of the examined books' illustrations are dynamic and meaningful. Despite the using mixed technique is more predominantly than the simple computer techniques, is a positive finding; watercolor,

gouache, and collage techniques stay in the shade of simple computer technique, is a negative. Due to economic concerns, some of the books have not desired qualities. Financial worries of publishers are considered into factors which prevent the book of the desired quality. While some books have high artistic and aesthetic value; more entertainment-oriented, having cartoon based popular understanding, contemporary culture illustrations was found in examined the books. As a result of data analysis, illustration's features of examined books have expected qualifications of children books is a pleasing result. However, some of the books do not hold the expected features for the reasons stated earlier. **Recommendations:** The following recommendations are offered as a result of his research:

1. Authors, illustrators, designers, publishers and educators can reveal qualified illustrations with work collaboration.
2. Cover design of the book can be interesting to attract attention of the children.
3. With the arrangements and new elective courses about the subject in Graduate / Post-graduate programs, can specialize qualified children's book illustrators, who recognize children, in this area.
4. Educators can organize awareness briefings for the parents to select qualified children's books.
5. To get qualified books for class, school and public libraries, books should be examined on form, content and educational aspects.
6. The meetings can be arranged in public libraries or schools to meet illustrators of children's books with children and parents.
7. To encourage children's book illustrators to draw qualified illustrations, national and international exhibitions and competitions can be extended.
8. In studies related to children's picture books, art elements of the illustrations (color, texture, line, form, space, shape-size, balance) can be examined in-depth.